

Spálov – takový normální podnik

Čtenáři nám již mnohokrát vytknuli, že navštěvujeme samé výjimečné a špičkové podniky, se kterými se nemohou porovnávat. Zareagovali jsme tedy na jejich přání a přinášíme reportáž z naprosto typického normálního zemědělského podniku, o kterém sami jeho představitelé říkají, že nedělá nic zvláštního. Ale přece to není tak úplně pravda, určitě může něčím inspirovat, posuďte sami.

Cesta z Prahy do Spálova v Oderských vrších trvá autem bezmála čtyři hodiny. Městys Spálov se totiž nachází na rozhraní Moravskoslezského a Olomouckého kraje severozápadně od města Odry. Má více než 900 obyvatel a v roce 2009 získal ocenění Obec roku Moravskoslezského kraje. Zemědělství zde má mnohasetletou tradici a současná Zemědělská akciová společnost Spálov v ní dobře pokračuje. Po sametové revoluci navázalo zemědělské družstvo na dřívější JZD Spálov. Forma družstva fungovala až do roku 1998, kdy se oprávněné osoby rozhodly, že podnik převedou na akciovou společnost. Obdělávaná půda a majetek se zhruba zachoval a společnost nyní hospodář na 1400 hektarech v členitém území pěti katastrů v nadmořské výšce oscilující kolem 500 metrů.

Společnost již od devadesátých let vsadila na mléko. Jak sdělil ředitel

a. s. Ing. Alois Mik, produkce mléka představuje pro podnik 60 % tržeb, zbytek tvoří rostlinná výroba, která je ale značně přizpůsobena chovu skotu. „Pěstujeme silážní kukuřici, řepku, sladovnický ječmen, krmnou pšenici, potravinářské žito, okrajově pohanku, mák a brambory. V omezené míře provozujeme autodopravu, ale jinak jsme klasický podnik zemědělské výroby, který se ničím nevymyká. Loni na jaře jsme s ekonomických důvodů a kvůli zastaralým provozům zrušili chov prasat, takže výroba mléka je naší doménou,“ uvedl ředitel Mik a dodává, že při mléčné krizi v uplynulých letech bylo 45 zaměstnancům společnosti opravdu krušno a vedení muselo přistoupit k plošnému snížení mezd o 10 %. Dnes už je situace lepší, s mlékárnou Kunín, která má dnes provozovnu v Martinově u Ostravy, je dobrá spolupráce, pla-

Zleva hlavní zootechnik Josef Stoklas, ředitel a. s. Ing. Alois Mik a poradce pro výživu Ing. Josef Snopek (VVS)

tí pravidelně a včas, takže lze očekávat opět zlepšení finanční situace i pro zaměstnance.

Změna z červené na černobílou

Do rozhovoru se připojuje také hlavní zootechnik Josef Stoklas, který zmínil, že se v určité době rozhodovali, zda se dát cestou chovu masného skotu a většinu ploch pouze spásat, ale protože by zanikla řada pracovních míst v okolí, rozhodli se zůstat u mléka. Až do roku 1995 se v místním družstvu chovalo až 600 dojených krav českého strakatého

plemene. Po nákupu dvaceti holštýnských jalovic a při zhodnocení rozdílu v užitkovosti bylo rozhodnuto pro převodné křížení na černo-bílou. Dnes je stádo o 350 dojnících s uzavřeným obratem stáda už čistě holštýnské. K výraznému posunu v užitkovosti došlo po rekonstrukci původní šestiřadé stáje K432 na farmě v Luboměři na volné ustájení s kapacitou 350 boxů a jednou centrální krmnou chodbou.

V témže roce (1999) podnik pořídil také rybinovou dojírnu 2 x 10 od firmy Farmtec, která funguje dodnes. Zatímco dříve při dojení na stání dojilo

Stáj pro 350 dojnic, zdařilá rekonstrukce z roku 1999

Dojička Jana Kočtářová přistupuje ke své práci velice zodpovědně

18 lidí, dnes je na 350 dojnic potřeba na směnu jedna dojička a jeden naháňč, který případně vypomáhá i v dojírně. Dodávka do mlékárny je 23 litrů na ustájenou dojnici, což odpovídá užitkovosti 9500 kg při 3,33 % bílkovin 3,6 % tuku. Somatické buňky jsou na slušné úrovni – v bazénu asi 180 tisíc.

Řízení mléčné farmy zvládá hlavní zootechnik Josef Stoklas ve spolupráci se zootechničkou Annou Ambrožovou, která má na starosti především reprodukci a evidenci. Josef Stoklas se věnuje sám strouhání paznehtů, takže kromě celoplošné úpravy třikrát do roka jsou paznehty ve jeho režii. „Ošetření chodidlového nebo stěnového vředu je běžnou součástí mé práce ve stáji,“ říká hlavní zootechnik.

Krmná dávka bez kukuřice

Stádo je rozděleno podle užitkovosti a krmné dávky na čtyři laktiční a dvě neprodukční skupiny v kotcích po 50, repektive 20 kusů. Boxová lože jsou bohaté každý den přistýlána slámou (na hnojivý podklad) až do té míry, že krávy přebytečnou slámu z boxů vyhrnují. Dvakrát denně shrnuje hnův z chodeb traktor s radlicí.

Aktuálně v podniku došla kukuřičná siláž, takže již tři týdny se dojnice krmily dávkou založenou pouze na senážích a GPS. K výkvyvu v užitkovosti podle zootechnika nedošlo.

Krmná dávka pro „vrchol laktace“ bez kukuřičné siláže:

- Travní siláž (senáž) 18 kg
- Ječmen GPS 10 kg
- Seno luční 1 kg
- Koncentrát (ŘEŠ, pšenice + minerálka) 3 kg
- Šrot vlastní (pšenice, kukuřice, ječmen) 4,2 kg
- Šrot sójový 2,8 kg
- CCM 3 kg
- Glycerol 0,4 kg

„Osvědčil se nám od firmy VVS také krmný tuk obsahující 99,5 % kyseliny palmitové, který krávy výborně přijímají. Zvláště pomáhá

Základem pro pohodu dojnic a zdravé produkty jsou stlaná boxová lože

při překonávání tepelného stresu a negativní energetické bilance, dochází k lepšímu zabřezávání především v letním období,“ dodává hlavní zootechnik.

Dojení – pohoda pro dojnice i zaměstnance

Inspiraci si jistě lze vzít z managementu dojení. Dojírna pracuje na dvě směny od 4 do 10 a od 16 do 22 hodin. Na jedné směně pracuje vždy jedna hlavní dojička plus jedna osoba, která má na starost především práci se stádem, ale vypomáhá také v dojírně. Dvě nejproduktivnější skupiny krav se dojí třikrát denně, zbytek dvakrát. Při ranní směně se dojí dvakrát skupina „rozdoj“, při večerním se dojí dvakrát „vrchol laktace“. Ranní a odpolední směny se střídají po šesti dnech a každý pracovník má v týdnu dva dny volno. Na dojírně tedy působí celkem šest lidí, přičemž dvě dojičky jsou hlavní. Ošetřovatelé jsou také odměňováni za úspěšné vyhledání říjí.

Návštěva výživáře

V době naší reportáže byl přítomen také výživářský poradce Ing. Josef Snopek z firmy VVS Verměřovice, se kterým se dalo dobře popovídat o úloze výživáře v mléčném chovu:

„Při návštěvě chovu hodnotím v první řadě nádoj stáda, složky

mléka a kondici daných kategorií zvířat a soustředím se i na výkaly. Sleduji v nich zbytky jaderných krmiv – pokud je trávení optimální, zbytky jádra ve výkalech nenacházím. Jestliže ano, pak je jádro špatně rozmělněné nebo jej zvířata přijímají příliš. V tom případě mě zajímá možnost separace krmiva – vylizování jádra z krmné dávky dojnici. Stačí jeden průjem v kotci a hodnotím TMR na žlabu – její vlhkost, strukturu a podobně. Podíl jednotlivých frakcí zjišťuji pomocí separačních sítí.

Až díky návštěvám zahraničních odborníků (např. Dr. Saun z Pensylvánské univerzity) čeští výživáři pochopili, že problém acidózy a jiných bachorových obtíží není v tom, že by chyběla strukturální vláknina v krmných dávkách dojnic, ale spíše že jí bylo moc. To umožňovalo dojnícím separaci jádra z TMR, což vidím jako hlavní problém aplikací krmných dávek. Často se místo fréz k vybírání žlabů doporučovaly vykusovače, ale podle mého názoru nepřinesly požadovaný efekt. Znovu se vracím k tzv. maximální možné struktuře v krmných dávkách, to problém separace neřešilo, právě naopak. Frézy rozmělnují objemná krmiva. Do této jemnější nafrézované frakce se jádro „schová“ a jeho separace z TMR je značně omezena. Zde na farmě Luboměř funguje již 15 let horizontální krmný vůz

Amino Plus®

Tepelně upravený sojový šrot

Chráněné bílkoviny postupují přes bachor a jsou tráveny až v tenkém střevě, což vede k jejich vyššímu využití zvířetem. Dojnice jsou v **lepší kondici, zvyšuje se denní nádoj a roste požadovaný obsah bílkovin v mléce.** Významně roste ekonomický přínos produkce mléka.

VÝHODY:

- až 72 % chráněných bílkovin
- 95 % stravitelnost v tenkém střevě
- výhodný poměr ceny a užitné hodnoty
- zlepšení reprodukčních ukazatelů
- přírodní produkt s dobrou chutností a vysokou stravitelností
- optimální bilance aminokyselin
- snižuje vylučování dusíku močí
- snižuje výskyt metabolických poruch
- zvyšuje tukuprostou sušinu v mléce
- unikátní výrobní proces (*)

*) nejprve se za zvýšené teploty (napařováním) odstraní slupky se sojových bobů, poté se sojové boby extrahují a po extrakci se k již extrahovanému šrotu slupky znovu přidají. Šrot se vaří se slupkami, přičemž dochází působením tepla k Majlardově reakci a výsledný produkt získává charakteristickou barvu a chuť.

PDIN	398,03 g/kg
PDIE	390,63 g/kg
PDIA	345,4 g/kg
ME	13,3 MJ
NEL	7,85 MJ

na farmě ve formě

VVS Verměřovice s.r.o.
561 52, Verměřovice 225
☎ +420 465 642 670

FAX: +420 465 641 069
GSM: +420 775 755 175
email: vvs@vvs.cz, www.vvs.cz

Silážní žlaby brzy čeká rekonstrukce

s frézou a struktura plně vyhovuje. Abych to shrnul, problém acidóz nebyl v nedostatku dlouhé strukturální vlákniny, ale v separaci jádra na žlabu zvířaty," vysvětlil Ing. Snopek základní podmínku při zkrmování TMR dojnícím.

Spolupráce zootechniků je základ

Dalším úkolem výživáře při návštěvě chovu je hodnocení kondice zejména v době zabřezávání, také řeší porodní komplikace změnami v krmných dávkách. Již mnoho let se v podniku trá-

pí s hnisáním děloh po otelení. Svou roli v tom určitě hraje metabolismus vápníku a také vysoký podíl draslíku v krmné dávce, ale také stres, protože dojnice po otelení jsou převáděny na jinou stáj. Zatím se ale, podle slov hlavního zootechnika, pravá příčina neodhalila.

V neposlední řadě musí Josef Snopek sestavit receptury krmných dávek, při každé změně „šarže“ objemu je třeba v laboratoři analyzovat minimálně obsah sušiny, škrob, vlákninu a dusíkaté látky.

„Chov ve Spálově má určitě své problémy – např. nevyhovující prostor na uložení objemných krmiv, nevhodná hnojná koncovka, nevhodné ustájení jalovic (stará stavba s nedostatkem světla a prostoru), rozmanitost v krmivech – výrobě řady siláží z různých ploch. Podnik ale má dobrou produktivitu práce a spolupráce se zootechnikem je výborná.

Vždy se dohodneme. A to, na čem jsme se domluvili, je také v praxi splněno, což je předpokladem pro kvalitní poradenskou službu,” zhodnotil Josef Snopek.

Věříme mléku

„Uvažovali jsme o investici do bioplynové stanice, ale byli bychom limitováni novými pravidly, problém je také připojení k soustavě, takže jsme nakonec od tohoto záměru upustili. Naše budoucnost je tedy v mléku. Následující investicí bude oprava silážních žlabů a jejich rozdělení na menší sekce, tak aby při odběru a navážení hmoty nedocházelo ke zbytečným ztrátám živin. Pak bude v opravách následovat stáj pro mladý dobytek a jímka,” uzavřel ředitel Zemědělské a. s. Spálov Alois Mik. *

**Text a foto
Lukáš Rytina**

Brocno – dvě hobby plemena na jednom statku

Zdá se, že v poslední době roste poptávka po zájmových plemenech ovcí. Zkušený chovatelé tak mají příležitost prodávat plemenná zvířata do hobby chovů, a tak i zájmová plemena mohou přinášet své ovoce. Důkazem je statek na Brocně, kde manželé Lenka a Tomáš Benešovi chovají dvě méně obvyklá plemena ovcí – ouessantské plemeno a ovce vřesové.

Pokud odbočíte ve Štětí z hlavní silnice č. 261 a vystoupáte od řeky do kopce, projedete obcí Chcebuz, přijedete do malé sudetské vesničky s názvem Brocno, kde žije jedna lékařka s jedním absolventem matematicko-fyzikální fakulty UK. Jmenují se Benešovi a jsou úspěšnými chovateli dvou plemen ovcí.

Manželé Benešovi s dětmi bydleli původně v Praze a hodně cestovali. V roce 2000 se jim naskytlá příležitost koupit chalupu na Brocně, kam se za krátko také přestěhovali.

Protože k roubence náležely dost svažitě pozemky a bylo třeba je udržovat, bylo nasnadě pořídit si býložravce – nejdříve v podobě dvou lam, později ovcí. V požadavcích na vhodné plemeno měli Benešovi jasno – ovce musely splňovat všech pět P a možná i něco navíc:

- celoroční možnost venkovního chovu,
- nenáročná a extenzivní,
- sezónní říje a porody až v dubnu (berani jsou celoročně s ovcemi),
- snadné porody,
- atraktivní exteriér.

Manželé Benešovi a jejich stádečko ouessant

Ovce z Lüneburského vřesoviště

Jako první si Benešovi v roce 2006 poříдили berana a pět jehnic plemene

ovce vřesové. Chov se postupně s nákupem pozemků rozrostl až na současných 47 bahnic, šest plemenných beranů a letošních 60 jehnat.